

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.333/2017/7. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Esősi Béla ügyvéd által képviselt alatti lakos felperesnek - a Dr. Kiss László Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Kiss László) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. március hó 6. napján kelt 17.P.20.156/2016/29. számú ítélete ellen a felperes részéről 30. és 33., míg az alperes részéről 32. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja** az alábbiak szerint:

A felperes által az állam javára fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 22 900 (huszonkettőezer-kilencszáz) Ft-ra leszállítja, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak az állami adóhatóság felhívására 40 580 (negyvenezer-ötszáznyolcvan) Ft elsőfokú eljárási illetéket.

Mellőzi a felperes elsőfokú perköltség fizetésére kötelezését azzal, hogy a peres felek az elsőfokú eljárással kapcsolatos költségeiket maguk kötelesek viselni.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az alperes 5840 (ötezer-nyolcszáznegyven) Ft, a felperes pedig 1520 (egyezer-ötszázhusz) Ft fellebbezési eljárási illetéket köteles megfizetni az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak.

A peres felek a másodfokú eljárással kapcsolatos költségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) és a felperes 2005. október 14. napján **(kölcsönszerződés száma)** számmal jelölt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 2 350 000 Ft kölcsönt folyósított a felperesnek a **(gpmű frg.rszm.-a)** frsz-ú, Suzuki Swift típusú gépjármű megvásárlása céljából.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza.

- IV.9.: Amennyiben a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.

- VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg”.

A peres felek a kölcsönszerződés megkötését követően 2005. október 20-án biztosítéki célú adásvételi szerződést kötöttek, és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 5. pontja szerint a hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 7. pont).

Az alperes a szerződéses jogviszony tartama alatt a **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzata helyébe a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzatát léptette, amelynek a „zárt opcióról” rendelkező V/6. pontja szerint a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja, az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt.

A felperes módosított keresetében - a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapítottnan - 191 466 Ft megfizetésére és a kölcsön felhasználásával vásárolt gépkocsi törzskönyvének a kiadására kérte kötelezni az alperest. Ez utóbbi kérelme indokaként előadta, a gépkocsit terhelő, alperes javára alapított opciós jog 2010. október 14. napjával lejárt, így az alperesnek nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta, hogy a szerződés az üzleti kamat éves százalékos mértékét nem rögzíti, e körben kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását a kamat meghatározásával kiküszöbölve ezt az érvénytelenségi okot. Részletesen kifejtett álláspontja szerint a felperes által megjelölt egyéb okok alapján a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg. Kifejtette, opciós joga az utóbb hatályba lépett **(üzletszabályzat 2. jelölése)** számú üzletszabályzat V.6. pontja alapján ún. zárt opció, amelynek gyakorlására nyitva álló határidő meg nem telt el, amellet a törzskönyv birtokban tartása az Üsz. IV.9. pontja értelmében nem a vételi jog, hanem a kölcsön atipikus biztosítéka, így mindaddig jogosult a törzskönyvet magánál tartani, amíg a felperes nem teljesíti valamennyi fizetési kötelezettségét.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek között 2005. október 14. napján létrejött **(kölcsönszerződés száma)** számú kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az induló üzleti kamat éves százalékos értékét 4,96 %-ban határozta meg. Kötelezte az alperest a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Suzuki Swift típusú személygépkocsi törzskönyvének kiadására. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Marasztalta a felperest az alperes 37 000 Ft elsőfokú perköltségében, ezen felül az állam javára 58 900 Ft eljárási illeték megfizetésére is kötelezte.

Határozatának indokolásából kitűnően a perbeli kölcsönszerződést kizárólag a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiánya miatt ítélte érvénytelennek, amely érvénytelenségi okot a felülvizsgált elszámolásban megjelölt kamat meghatározásával a szerződést érvényessé nyilvánította. Alaposnak találta a törzskönyv kiadására vonatkozó keresetet. Kiemelte, a szerződéskötés időpontjához képest a vételi jog gyakorlására biztosított 5 éves határidő eltelt, az alperes a határidő lejártától e jogát már joghatályosan nem gyakorolhatja. Kifejtette, a törzskönyv birtokban tartása az opciós joghoz kötődő biztosíték, ezáltal a felperes tulajdonjogát korlátozó kikötés megszűntével a törzskönyv visszatartására az alperes nem jogosult. Utalt arra, a jogvitát a szerződéskötéskor hatályos Üsz. rendelkezései alapján kellett elbírálni, ezért az alperes által hivatkozott **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat rendelkezései nem voltak vizsgálhatóak.

A pertárgyértéket 982 317 Ft-ban határozta meg, és ennek alapulvételével rendelkezett a perköltség és az eljárási illeték viseléséről.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezett.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezésének a megváltoztatását, az alperes javára fizetendő perköltség mellőzését, és az alperes kötelezését kérte a javára 18 985 Ft perköltség megfizetésére. Az általa az állam javára fizetendő eljárási illeték összegét 22 900 Ft-ra kérte leszállítani. Hangsúlyozta, a törzskönyv kiadására irányuló keresete megalapozott volt, ami az ahhoz kapcsolódó 600 000 Ft pertárgyérték figyelembevételével az általa a keresettel érvényesített valamennyi igényt figyelembe véve 61%-os pernyertességet eredményez a javára. Ebből következően számítása szerint a feljegyzett eljárási illetékből az alperes köteles viselni a törzskönyv kiadásához kapcsolódó 36 000 Ft összegű illetéket, míg ő csupán a fennmaradó 22 900 Ft megfizetésére kötelezhető. Ugyancsak megilleti a 600 000 Ft pertárgyérték után az ügyvédi munkadíj, amelyet a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján számítva 38 100 Ft-ban határozott meg. Véleménye szerint az alperes 382 317 Ft erejéig lett pernyertes, az ehhez kapcsolódó, javára megállapítható ügyvédi munkadíj 19 115 Ft, így az alperes köteles a javára 18 985 Ft ügyvédi munkadíj megfizetésére.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadására irányuló kereset elutasítását kérte. Vitatta az opciós jog megszűnését, ettől eltérő álláspont elfogadása esetére fenntartotta azt a hivatkozását, miszerint mind a szerződéskötéskor hatályos Üsz. IV.9., mind pedig az álláspontja szerint az annak helyébe lépő **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. üzletszabályzat V.6. pontja alapján mindaddig jogosult a törzskönyv birtokban tartására, amíg a felperes a szerződésből eredő kötelezettségét maradéktalanul nem teljesítette. A törzskönyv átadásának a kölcsönszerződéshez kapcsolódó biztosítéki jellege alátámasztására hivatkozott az Üsz.II.1.e. és VI.1-3. pontjaiban írtakra. Részletezte azokat a szempontokat, amelyek alapján a törzskönyv biztosítékba adása mindkét fél számára kedvezőbb az egyéb jogszabályban rögzített biztosítékok alkalmazásánál. Utalt arra, nem ért egyet a Kúria e tárgyban hozott álláspontjával, azt részletezett elvei alapján okszerűtlennek minősítette. Álláspontjának alátámasztásául bírósági ítéletekre hivatkozott.

A peres felek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet ellenérdekű fél fellebbezésével érintett rendelkezéseinek helybenhagyását kérték.

A felperes fellebbezése **részben alapos**, az alperes fellebbezése **alaptalan**.

Az alperes alaptalanul támadta a törzskönyv kiadására irányuló keresetnek helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezést. Helytálló az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy a törzskönyv birtokban tartása nem a kölcsönszerződéshez kapcsolódó atipikus biztosíték. Az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában - nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát mindaddig, amíg a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. A perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés 7. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.” Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani. Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság.

Az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja - az opciós szerződés 5. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. Utal e tekintetben az ítélet táblája az 1959-es Ptk. szerződés értelmezésével kapcsolatos 207. § (1) és (2) bekezdésére, amely szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akarata és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó az 1959-es Ptk. fenti rendelkezéseivel a pontatlan, vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ennek megfelelően, ha az alperesnek a IV.9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen, félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak teljes megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont az 1959-es Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja.

Mindezt figyelembe véve az Üsz. IV.9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes opciós joga az annak alapításától számított 5 év elteltével megszűnt, így nincs az alperesnek jogalapja a törzskönyv birtokban tartására.

A fenti megállapítással ellentétes következtetés - az alperes álláspontja szerint a szerződés részévé váló - **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. megjelölésű üzletszabályzat V.6. pontjából sem vonható le. E rendelkezés szerint ugyanis a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt, ez pedig a szerződéskötéstől számított - és nem a feltétel bekövetkeztétől irányadó - 5 év. Erre tekintettel nem volt szükséges annak vizsgálata, hogy az új üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált-e.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben önmagában az, hogy az opciós szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az opciós jog megszűnésével az alperes köteles kiadni a törzskönyvet, még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem minősülhet az opciós jog biztosítékának.

Nem ért egyet az ítéletábra az alperesnek azzal a hivatkozásával sem, miszerint a Kúria Pfv.V.21.971/2005/6. számú ítélete okszerűtlen következtetésen alapulna. Épp ellenkezőleg, az ítéletábra mindenben osztja a Kúria álláspontját, nevezetesen, hogy a felek megállapodásának irányadó rendelkezései, azaz az Üsz. IV.9. és VI.1.pontja, valamint az opciós szerződés 7. pontja szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Csupán utal az ítéletábra arra, a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbösek az alperes által hivatkozott más ítéletek és határozatok tartalma, azok a jelen perben eljáró bíróságot nem kötik.

A felperes fellebbezése kizárólag az elsőfokú ítélet perköltség és eljárási illeték viselésére vonatkozó rendelkezéseit érintette. Az elsőfokú bíróság a Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak alapján helytállóan határozta meg az elsőfokú eljárás pertárgyértékét (982 317 Ft), azonban az annak viselésére vonatkozó rendelkezése pontosítást igényel. A felperes fellebbezésében állította, hogy az elsőfokú eljárás során nagyobb arányban lett pernyertes, álláspontját azonban az ítéletábra nem osztja. Az elsőfokú bíróság a keresetben megjelölt érvénytelenségi okok közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányában ítélte érvénytelennek a perrel érintett kölcsönszerződést, a további érvénytelenségi okokra hivatkozás, valamint az alperes pénz fizetésére irányuló keresete megalapozatlannak bizonyult. E tekintetben a pernyertesség-pervesztesség aránya 20-80 %-ban határozható meg az alperesre kedvezőbben. Ezzel szemben a törzskönyv kiadása iránti kereset eredményesnek bizonyult, az ehhez kapcsolódó, az Itv. 39. § (3) bekezdés b) pont alapján meghatározható 600 000 Ft pertárgyérték után a felperest illeti perköltség. Tévesen jelölte meg azonban a felperes a neki járó perköltség összegét, az ugyanis a meg nem határozható pertárgyértékre tekintettel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdés alapján számítandó, azaz a megkezdett munkaórákra járó óradíj ítélt meg részére, amelynek során a jogvita bonyolultságára is tekintettel kell lenni. Erre figyelemmel az érvénytelenségi kereset és a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem tekintetében a peres felek pernyertessége-pervesztessége aránya közel azonosnak tekinthető, így az elsőfokú eljárással kapcsolatos költségeiket maguk kötelesek viselni. Erre tekintettel az ítéletábra mellőzte a felperes elsőfokú perköltség viselésére kötelezését.

Az elsőfokú eljárás pertárgyértékéhez képest felmerült eljárási illeték összege az Itv. 39. § (3) bekezdés b) pontja és 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján 58 900 Ft, amelyből a peres felek

pernyertességéhez-pervesztességéhez képest a felperes 18 351 Ft-ot, míg az alperes 40 549 Ft-ot (36 000 Ft + 4549 Ft) lenne köteles viselni. A felperes fellebbezésében az általa fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 22 900 Ft-ra kérte leszállítani, így a fellebbezés Pp. 253. § (3) bekezdésében rögzített korlátjára tekintettel nem volt mód azt ennél alacsonyabb összegben meghatározni, ezért azt az ítélet tábla a fellebbezésben foglaltak szerint szállította le.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezéseit - annak az elsőfokú eljárási illeték és perköltség összegére vonatkozóan - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A felperes fellebbezése részben bizonyult megalapozottnak, miután a már kifejtettek szerint nem tarthat igényt az elsőfokú perköltsége megtérítésére, azt a peres felek maguk kötelesek viselni. Az alperesi fellebbezéshez kapcsolódóan a felperes javára a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján állapítható meg perköltség (12 750 Ft), míg a felperes fellebbezése eredménytelennek bizonyult része után lenne köteles az alperes költségeinek megtérítésére, amelyek között számottevő különbség nem mutatkozik, ezért az ítélet tábla akként rendelkezett, hogy a peres felek a másodfokú eljárással kapcsolatos költségeiket a Pp. 81. § (1) bekezdésében foglaltak alapján maguk kötelesek viselni.

Az alperes a fellebbezéséhez kapcsolódó fellebbezési eljárási illetéket leróta, azt a jogorvoslati kérelme sikertelenségére tekintettel viselni köteles, míg a felperesi fellebbezéshez kapcsolódó, a felperes illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett eljárási illeték viselésére a peres felek a pernyertességük-pervesztességük arányában kötelesek (Pp. 81. § (1) bekezdés, 1990. évi XCIII. tv. 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés).

Szeged, 2017. szeptember 6.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró